åpen post – ti norges informasjonsbrev

Nummer 1- 23. juni 2004

LEDER

Når bukken passer havresekken

Bukker er verdens beste eksperter på havre, og det er årsaken til at de nettopp ikke skal passe havresekker.

Av Jan Borgen, generalsekretær

I vårt land har vi det litt tyngre enn i andre land for å begripe hva spørsmålet om inhabilitet dreier seg om. Standardsvaret, når spørsmålet reises, er: "jeg er ikke inhabil, for jeg er i stand til å se bort fra de bindinger jeg måtte ha i denne saken". Det holder ikke, derfor er spørsmålet om habilitet et stadig tilbakevendende innslag i norsk offentlig debatt. For alle de andre som saken angår, må være enige i, og sikre på, at man er i stand til å opptre uhildet. Det må aldri kunne reises tvil om habilitet og uavhengighet. Jeg nevner tre eksempler som ligger litt tilbake i tid.

En såkalt uavhengig ekspert som skulle kontrollere Gardermobanen, var vervet som rådgiver for Samferdselsdepartementet. Men i to år, fra 1991 til 1993, var han leder for arbeidet med hele Gardermoprosjektet. Departementet sa at dette ikke var noe problem, det viktigste var mannens bakgrunn. Dessuten er vi så få her i landet.

Det andre tilfellet gjaldt Datatilsynets tidligere styreformann Halvdan Skard, han hadde dette vervet i tillegg til å være direktør i Kommunenes Sentralforbund, som er storforbruker av datatjenester. Skards dobbeltrolle var ikke tjenlig for noen der han satt på begge sider av bordet. Styreformannen fikk store problemer med å samarbeide med Datatilsynets direktør, Georg Apenes, som kritiserte Skard for å undergrave Datatilsynets integritet og uavhengighet. Saken havnet på justisminister Aud-Inger Aures bord som ikke benyttet anledningen til å få styreformannen ut av dobbeltrollen og dermed løst habilitetsproblemet med mer. I stedet trakk Skard seg motvillig fra styrevervet.

Det tredje tilfellet gjaldt leger som sendte pasienter videre til sine bierverv. Først var det en overlege ved barneavdelingen ved Aker og to ansatte ved barneavdelingen på Ullevål som eide en privat legevakt, Oslo Barnelegevakt. De tre hadde samtidig ansvaret for å utrede behovet for denne tjenesten i Oslo. Dermed oppsto en uryddig habilitetssituasjon. Sykehuset klarte ikke å dokumentere at legene hadde latt være å varsle sykehusledelsen om bierverv. Følgen var at kontrollutvalget påla ansatte i kommunen å varsle om bierverv og at dette skulle skje skriftlig, for at det i ettertid ikke skal være tvil om sykehuset var informert. Like fullt dukket det noe senere opp en ny, liknende sak ved Aker sykehus. En overlege der ble gransket både av Oslo kommune og ledelsen ved sykehuset. Spørsmålet var om legen hadde sendt eller medvirket til at pasienter ble sendt fra avdelingen ved Gaustad, der han var ansatt, til et privat bosenter han hadde økonomiske interesser i. Angivelig hadde ikke ledelsen ved Aker kjennskap til verken det private bosenteret legen drev eller annen næringsvirksomhet som han også var involvert i. Først etter at sykehuset begynte å undersøke saken, sendte overlegen inn en oversikt over de mange biervervene han var involvert i.

Avisene er daglig ”fulle” av aktuelle og svært illustrerende eksempler på habilitetsrot i offentlig sektor. Erkjennes det ikke nok at problemene eksisterer? Er innsikten mangelfull? Det er i så fall

PDF Creator - PDF4Free v2.0 http://www.pdf4free.com

vanskelig å forstå, men det kan forklares. Man stiller ikke spørsmålstegn ved tjenestemenns hederlighet. Vel har vi en noenlunde hederlig forvaltning. Men poenget er at det både er rett og rimelig å stille spørsmål, selv når de kan besvares på en betryggende måte, omkring habilitet i situasjoner hvor en person bruker for kort tid fra ett verv til et annet, eller gjerne vil spille en dobbeltrolle.

Som det har vært sagt: ”Veien fra dobbeltrolle til dobbeltspill kan være ekstremt kort”.

***

Dette første informasjonsbrev fra TI Norge – åpen post – er på alle måter et uferdig produkt. Redaksjonen består av undertegnede og Gro Skaaren-Fystro. Det planlegges to utgivelser om høsten og tre om våren. Leserne inviteres til å si sin mening. Spørsmål, forslag og kommentarer rettes til Jan Borgen (90 50 50 89) eller Gro Skaaren-Fystro (22 83 48 00), email gskaaren@online.no

ØKONOMISK KRIMINALITET

Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet

Regjeringen lanserte nylig en handlingsplan mot økonomisk kriminalitet. Den omfatter tiltak mot flere samfunnsområder som skal gjennomføres i løpet av tre år. Blant innsatsområdene som nevnes er styrking av politiets og påtalemyndighetenes innsats, reduksjon i betydningen av skatteparadisene internasjonalt og støtte i kampen mot korrupsjon globalt gjennom utviklingspolitikken.

I tillegg ønsker regjeringen å vurdere større åpenhet i utbetalinger fra firmaer ved å pålegge en geografisk konsolidering, det vil si at det skal gå fram av årsregnskapet hvilke land det foretas betalinger til.

Et annet område regjeringen vurderer er karanteneregler for statsansatte mot overgang til privat virksomhet samt regelverk som kan forhindre at ledende posisjoner i et selskap misbrukes til personlig vinning.

Korrupsjon er et økende samfunnsproblem på tvers av landegrenser. Handlingsplanen er et uttrykk for regjeringens vilje til å bekjempe økonomisk kriminalitet både i Norge og internasjonalt.

Neste informasjonsbrev vil gi en kommentar til handlingsplanen.

YTRINGSFRIHET

Også i forvaltningen!

Ytringsfrihet står på den politiske dagsorden. Regjeringens forslag til ny grunnlovsparagraf som styrker vernet av ytringsfriheten skal debatteres i Stortinget til høsten. Regjeringen gir med dette blant annet et klart signal om ansattes ytringsfrihet i offentlig og privat sektor.

Ansatte i norsk forvaltning virker i dag lite villige til å utnytte den ytringsfrihet de har, særlig når det gjelder avsløring av uredelighet i egen forvaltning. Et sterkere grunnlovsvern kan bøte på det. Det er av stor betydning for informasjons- og pressefriheten at offentlig ansatte tør informere offentligheten gjennom pressen. I Danmark er de såkalte ”borgermestersakene” fra Farum og Greve eksempler på at offentlig ansatte ikke tør bringe sin viten videre av frykt for å miste jobben. (Farum-saken gjelder Danmarkshistoriens største sak om maktmisbruk og pliktforsømmelse innen for det kommunale system; dom i rettsaken mot Farums tidligere borgermester, Peter Brixtofte, faller i 2005.)

Jusprofessor Jan Fridtjof Bernt ved universitetet i Bergen er opprørt over stadig dårligere vilkår for ytringsfriheten på offentlige arbeidsplasser. ”Verden går ikke fremover når vi klapper hverandre på ryggen, og sier vi gjør så godt vi kan. Verden går fremover pga kritikk fra noen som har grunnlag for å si fra. Mye informasjon er det ikke mulig å få tak i hvis det ikke kommer fra innsiden. Hvis det bare er den politiske eller byråkratiske ledelse som skal bestemme hva vi skal vite, så har vi ingen

PDF Creator - PDF4Free v2.0 http://www.pdf4free.com

mulighet til å kunne forholde oss kritisk til hvordan man bruker offentlige ressurser og til hvordan man oppfyller de forpliktelser som lovgiver har pålagt stat og kommune."

Bernt mener at utviklingstrekkene i norsk forvaltning er uttrykk for en alminnelig utvikling internasjonalt: politisk og administrativ ledelse er blitt mer og mer opptatt av å kontrollere informasjonsstrømmen. Den som sier fra om misbruk av stilling, posisjon og økonomiske ressurser, blir raskt stemplet som illojal og løgner. Overordnede bagatelliserer saken og truer med oppsigelse. Det er for mange muligheter for både åpne og skjulte represalier overfor offentlig ansatte som utnytter sin ytringsfrihet.

I Stockholm kommune er det i henhold til regelverket en selvsagt rett for de ansatte å ta kontakt med, og uttale seg til, media. De ansatte har ikke plikt til å svare på spørsmål, men har alltid rett til å henvise til overordnede eller informasjonsansvarlig. Etterforskning av ansattes kontakter med media må ikke forekomme. Så kan en jo sammenligne dette med munnkurvpolicyen som gjelder i mange etater og kommuner i Norge.

Tiden er moden for reform i vår forvaltning. Det er behov for et sterkt signal fra lovgiver og etater i stat og kommune om at det ikke bare er akseptabelt å meddele seg i forbindelse med økonomiske og andre uregelmessigheter, men også ønskelig.

EUROPA

Merkbar korrupsjonskløft

Da jernteppet falt fulgte kynisme i kjølvannet av den nyvunne friheten. Maktmisbruk blandet med dynamisk entreprenørånd utviklet et spillerom for hvitsnippforbrytelser, innenfor og utenfor legal virksomhet. Mangelen på erfaring for genuin politisk konkurranse, rettsstatsidealer og undersøkende journalistikk, svekket legitimiteten til den utøvende makt. Mye tyder på at korrupsjonens korrumperende virkninger vil forbli merkbare i Øst og Sentral Europa i mange år.

Som en betingelse for innlemmelsen i EU mai ratifiserte de ti nye medlemmene OECD-konvensjonen mot korrupsjon - uten at det endret tilstanden nevneverdig. Det skorter på praktisk gjennomføring av lovgivning. Korrupsjon forblir en tung trussel, nasjonalt og innen Øst- og Sentral Europa. En trussel mot politisk stabilitet, sosial og økonomisk utvikling, og integrasjon i det europeiske samarbeid. Befolkningen føler seg sårbar for korrupsjonens skadevirkninger. Eksempelvis i Litauen der 9 av 10 i en undersøkelse for en tid siden svarte at korrupsjon er den viktigste trusselen mot nasjonal sikkerhet og politisk stabilitet. Økonomien taper. Politikken taper. Demokratiet taper.

EU mangler en håndfast antikorrupsjonspolicy eller -lovgivning. EU-retten ("acquis communautaire") er av begrenset verdi for intern korrupsjonsbekjempelse. Dessuten puster EU ikke de nye medlemslandene i nakken på samme måte som før medlemskapet. Trykket opphører, makelighet erstatter anstrengelser.

Korrupsjonskløften i Europa er alvorlig nok, men bildet bør nyanseres. Utfordringene er størst for de nye EU-landene selv og for regionen, dernest for resten av Europa. Det er også store innbyrdes forskjeller mellom de "nye" landene mht. omfang av problemet og løsningsstrategier. Landene faller ikke i samme kategori. De baltiske stater er angivelig mindre korrupte enn Italia og Hellas. Bildet er ikke svart/hvitt. Stereotype forestillinger om vi-dem ('Vesten er ærlig og Resten korrupt') er like fullt utbredt og kompliserer antikorrupsjonsarbeidet i og utenfor EU. EU er ikke forberedt på de utfordringene kandidatlandenes "systemiske" korrupsjonsproblemer byr på for resten av EU.

Løsningen ligger uansett i at alle europeiske stater, EU medlemmer eller ei, sammen utvikler tøffe og effektive anti-korrupsjonstiltak for hele kontinentet. Visjonen bør være en alleuropeisk, helhetlig strategi som overbygning over nasjonale strategier, og med Europarådets to konvensjoner mot korrupsjon som grunnmur. Fordi problemet overskrider nasjonale grenser, må samtlige land akseptere overnasjonale tilsyns-, kontroll- og sanksjonsordninger. Utfordringene fra korrupsjonskløften må takles i fellesskap og i alle land. Ansvaret er felles.

PDF Creator - PDF4Free v2.0 http://www.pdf4free.com

BISTAND

Regjeringen satser på ”helhetlig” innsats mot korrupsjon

Regjeringen Stortingsmelding nr. 35, ”Felles kamp mot fattigdom. En helhetlig utviklingspolitikk” beskriver korrupsjon som ”utviklingsfiende”; misbruk av midler tapper fattige land for ressurser som trengs for å bekjempe fattigdommen. Korrupsjonsproblemet er et tverrnasjonalt ansvar og Norges engasjement på dette området – nasjonalt, i internasjonale fora og gjennom bistand – vektlegges sterkt.

Meldingen innrømmer at korrupsjon er en utfordring i bistandssamarbeidet. De rike landene må hindre at illegal økonomisk virksomhet med opphav i eget land eller internasjonalt, rammer fattige land. De fattige landene må prioritere arbeidet for styresettreform, demokrati og effektiv forvaltning

Regjeringens anti-korrupsjonspolitikk i bistandssamarbeidet innebærer blant annet å styrke den bilaterale dialogen med samarbeidsland; stimulere andre stater, inkludert utviklingsland til å ratifisere FN konvensjonen mot korrupsjon; være i dialog med norske næringsliv for å øke bevisstheten om korrupsjonsbekjempelse; støtte Extractive Industries Transparency Initiative (EITI); forsøke å tilbakeføre midler som stammer fra korrupsjon.

Meldingen lister opp tiltak som Regjeringen ønsker å bidra til, men den er utydelig på benchmarks og bruk av ressurser. Av den grunn er det vanskelig å se hvilket ambisjonsnivå Regjeringen legger opp til. I 1999 uttalte Utviklingsministeren at Norge skulle bli en spydspiss i kampen mot korrupsjon. TI håper at den politiske viljen fortsatt er der, og at den blir fulgt opp i praksis.

OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

Midtåsen-saken

Misligheter i saksbehandlingen av offentlige anskaffelser er en fast gjenganger i media. Stat og kommune inngår kontrakter om varer og tjenester uten anbud og åpen konkurranse. Avtaler blir inngått gjennom private nettverk og bekjentskaper. Fristelsen for å omgå omstendelige byråkratiske prosesser er stor, spesielt når det er politiske eller økonomiske gevinster å hente - om enn i et snevert og ofte kortsiktig perspektiv.

En sak som illustrerer noe av denne problematikken er byggingen av Midtåsen sykehjem på Nordstrand, hvor Oslo kommune tildelte Bjørndalen Eiendon a.s. en kontrakt på 300 mill. uten konkurranse. I Kommunerevisjonens rapport (13/2004) går det fram at kommunens saksbehandling hadde vesentlige mangler på viktige punkter; gitt kontraktens størrelse, burde det blant annet vært satt inn større ressurser på juridisk, økonomisk og entreprenørfaglig kompetanse i forhandlingene og med solid erfaring med denne type forhandlinger. I en høringsuttalelse av avtaleutkastet frarådet Byrådsavdelingen for finans å inngå avtalen på grunn av prosjektets høye kostnader. Byrådet valgte likevel å fremme saken og saksframstillingen av behandlingen av leieavtalen var etter Kommunerevisjonens vurdering både upresis og ufullstendig på mange punkter.

Så langt er det ikke påvist straffbar korrupsjon i denne saken. Like fullt virker det som om fremgangsmåten ikke har vært etisk forsvarlig og på kant med ulike regelverk. For fremtidige samarbeidsprosjekter anbefaler Kommunerevisjonen blant annet profesjonelle forhandlingsteam med faglig, juridisk og økonomisk ekspertise, slik at kommunen har minst like god kompetanse på fagområdet som sin motpart. Videre blir det anbefalt størst mulig grad av konkurranse i alle ledd av prosjektet, og systematisk kvalitetssikring av forhandlinger og resultater.

Gjennom den generelle debatten om offentlige anskaffelser er det tydelig at det både er nødvendig å forbedre regelverk, appellere til etisk framferd og forsøke å etablere en kultur for større åpenhet, konkurranse og profesjonalitet.

PDF Creator - PDF4Free v2.0 http://www.pdf4free.com

GCR 2004

Tilstandsrapport med global, regional og nasjonal vinkling

Global Corruption Report, som utgis årlig, har beskrivelser og analyser av korrupsjon i mange land. GCR 2004 har politisk korrupsjon som hovedfokus.

Økonomisk utvikling i fattige land undergraves av politikere som plyndrer og av multinasjonale selskaper som bestikker i strid med internasjonal rett. Misbruk av politisk makt for egen vinning er tyveri fra de fattige. Millioner av mennesker berøves livsviktige offentlige tjenester og ressurser, som helsetjenester, utdanning, og en bærekraftig framtid. Korrupsjon avler dessuten vold og konflikt. Problemet må takles på internasjonalt nivå, ikke bare nasjonalt.

TI er bekymret for den påvirkning penger og favorisering har i politikken og har derfor utviklet et sett av standarder for politisk finansiering – "Standards on Political Finance and Favours" - til bruk ved partifinansiering og valgfinansiering. Disse er gjengitt i rapporten.

Rapporten er et rop på handling. TI etterlyser større grad av politisk vilje til å gjennomføre internasjonale konvensjoner og nasjonal lovgivning. Politiske eliter må stilles til ansvar, og ikke bare i land som er i ferd med å ta igjen det forsømte etter korrupte despoter som Moi, Suharto, Duvalier eller Abacha. Internasjonale selskaper må etterleve lovforbud mot bestikkelser. Strømmen av stjålne nasjonalformuer som overføres til hemmelige konti i Vesten må stanses.

Rapporten oppgir hvor mye kjente politiske ledere har underslått de siste tyve årene. Suhartos styre i Indonesia stjal mellom 15-35 milliarder dollar mellom 1967 og 1998, i et land der årslønnen er på 700 dollar per innbygger.

GCRs særlige fokus på politisk korrupsjon inkluderer rapporter fra eksperter om regler for politisk finansiering, opplysninger om penger som går inn i politikken, og tilbakeføring av formuer som politikere har plyndret. To eksempler fra våpen- og oljeindustrien viser hvilken rolle privat sektor spiller i å skaffe til veie korrupt politisk finansiering.

FN

Kofi Annans *Global Compact* - nå også mot korrupsjon

Internasjonale selskaper godtar en retningslinje om anti-korrupsjon i Global Compact, FN-initiativet for fremme av sosial ansvarlighet i internasjonalt næringsliv. TI er positiv til den nye bestemmelsen forutsatt at selskapene praktisk omsetter retningslinjene i praktisk handling.

Den nye bestemmelsen - som lyder "Businesses should combat corruption in all its forms, including extortion and bribery" - kunngjøres av FNs generalsekretær Kofi Annan i morgen, 24. juni. Global Compact er et partnerskap mellom internasjonalt næringsliv, organisasjoner og FN. Bedriftene som deltar, slutter seg til grunnleggende retningslinjer om menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og nå også bekjempelse av korrupsjon.

TI hilser bestemmelsen velkommen fordi korrupsjon står i motsetning til de øvrige normene GC fremmer. Sagt på en annen måte: dersom man takler og forebygger korrupsjon river det samtidig opp noen av røttene til de mange overgrepene mot miljø, menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter i fattige land. Så bestemmelsen hører naturlig med i GC.

TI har deltatt i konsultasjonene sammen med GCs 1,200 medlemmer. Tilføyelsen av prinsippet om anti-korrupsjon i GC anses å være en bekreftelse på den globale konsensus som ble uttrykt da FN konvensjonen mot korrupsjon ble undertegnet i desember 2003.

TI er opptatt at kampen mot korrupsjon ikke stopper med formelle erklæringer. Dersom prinsippet ikke blir fulgt opp i praksis har det liten betydning. Oppmerksomheten rundt Global Compact må derfor brukes for hva det er verdt for å påvirke anti-korrupsjonsarbeidet på alle plan.

Det mangler ikke på advarsler til utviklingslandene mot den type partnerskap med næringslivet GC er et eksempel på. Kritikerne spør blant annet om hvor solid legitimitet initiativet har. Andre, i så vel

PDF Creator - PDF4Free v2.0 http://www.pdf4free.com

fattige land som industrilandene, betrakter selskapenes samfunnsansvar og partnerskap mellom privat sektor, offentlig sektor og sivilsamfunnet som viktig i forsøket på å fremme en bærekraftig utvikling, herunder styrke eksportmulighetene og øke tiltrekningen av utenlandske investeringer.

Sunn skepsis er bra. Sant nok er GC et skuebrød for en del selskaper, en øvelse uten innhold og alvor. GC er likefullt viktig, men ikke tilstrekkelig, for mange selskaper for å fremme en forsvarlig selskapspraksis i land med mye korrupsjon. Selv et såpass lite forpliktende initiativ som GC kan anspore seriøse selskaper til handling.

Spørsmålet alle bør stille er selvsagt om selskapene tilsluttet GC i praksis vil etterleve den nye GC-bestemmelsen mot korrupsjon. Dertil må de utarbeide og håndheve rigorøse interne retningslinjer. TI tilbyr privat sektor veiledning og styringsverktøy som kan utvikle ”good practice” mot korrupsjon slik som for eksempel *Business Principles for Countering Bribery*, som gir praktisk veiledning og rammer for implementering av anti-korrupsjons politikk. Se også nedenfor, under ”Ressurser”.

HVA SKJER?

- TI-Norge avholdt sitt årsmøte og medlemsmøte 6. mai, med innledning av advokat Dag Erik Rasmussen og advokatfullmektig Sicilie Tveøy fra Advokatfirma Selmer, over tema ”Agentavtaler – en måte å skjule korrupsjon på? Det ledet til en livlig debatt om legitimiteten av slike avtaler og kriterier for vurderinger om agentavtalers tilbørlighet. Det ble slått fast at avtaler i gråsonen og over i det korrupte finnes i alle land, også i Norge.

- Tirsdag 5. oktober 2004, kl. 10.00-15.00, Norad: Transparency International og Advokatfirma Thommessen arrangerer seminar for og med næringslivet: Ikke lenger ”business as usual” næringslivet og korrupsjonsutfordringer. Innledere vil bli annonsert senere. Jannik Lindbæk, styreleder i TI leder møtet.

- Tirsdag 19. oktober 2004, kl. 19.00 i Håndverkeren: Transparency International og Polyteknisk Forening arrangerer plenumsmøte: Er Norge en spydspiss i kampen mot korrupsjon? Om resultatfokus, kvalitetssikring og styresettreform i bistandssamarbeidet. Den praktiske gjennomføringen av bistandspolitikken mot korrupsjon: står virkemidlene i forhold til målene? Og sikres denne politikken et realistisk og konkret innhold i Stortingsmelding nr. 35 2003-2004 (*Felles kamp mot fattigdommen. En helhetlig utviklingspolitikk*). Utviklingsminister Hilde Frafjord Johnson innleder og deltar i paneldebatten. Jannik Lindbæk, styreleder i TI, leder møtet.

- Torsdag 25. november 2004 (tentativt): Transparency International og Norske Interne Revisorers Forening (NIRF) arrangerer konferanse. Tema: Byggebransjen og offentlige anskaffelser. Mer informasjon følger.

- TI-Norge planlegger å redigere en publikasjon om korrupsjonsproblematikken med skriftlige bidrag fra studenter/stipendiater. TI vil arrangere et møte om dette 1. september. Interesserte studenter og stipendiater må gjerne ta kontakt med Gro Skaaren-Fystro (gskaaren@online.no)

- TI-Norge er i ferd med å utarbeide fakta-ark (country fact-sheets) om korrupsjon i enkelte utvalgte land. Vi håper disse oversiktene kan være nyttige for alle som trenger landspesifikk informasjon om korrupsjon. TIs sekretariat er lite og vi er derfor svært interessert i å knytte til oss personer med relevante kunnskaper, som på frivillig basis kunne tenke seg å bidra til produksjonen av disse oversiktene.

PDF Creator - PDF4Free v2.0 http://www.pdf4free.com

RESSURSER

Transparency International (TI), grunnlagt i 1993, er er en ideell organisasjon med formål å motarbeide så vel internasjonal korrupsjon som korrupsjon innenfor nasjonalstatens grenser. TI legger vekt på å finne fram til samarbeidsløsninger som involverer nasjonale myndigheter, internasjonale organisasjoner, næringslivet og frivillige organisasjoner. Organisasjonen jobber målrettet og praktisk; det utvikles etter hvert effektive, forebyggende virkemidler som skal gjør det vanskeligere å drive korrupt virksomhet i privat og offentlig sektor.

- *TIs Corruption Fighter's Tool Kit* - korrupsjonsjegerens verktøykiste, inneholder praktiske råd, erfaringsmateriell og konkrete tiltak som er satt ut i livet i arbeidet mot korrupsjon i flere land.
- *Integrity Pact* - et virkemiddel mot korrupsjon i offentlige anskaffelser. En prosess og en avtale mellom myndigheter (som innkjøper) og tilbydere (leverandører).
- *Business Principles for Countering Bribery* - skisserer et program for god anti-korrupsjons praksis.
- *Corruption Perceptions Index* (CPI) - årlig publikasjon som rangerer de fleste land i verden på en skala fra 1 til 10 etter hvor alvorlig korrupsjon vurderes å være i de enkelte landene. Rapporten vurderes av mange som en viktig og pålitelig kilde til bevisstgjøring om emnet.
- *Bribe Payers Index* (BPI) - "motstykket" til CPI, den kartlegger hvor stor tilbøyeligheten er i ledende eksportland til å drive med bestikkelser i importerende land.

LENKER

- Transparency International Norge www.transparency.no
- Transparency International www.transparency.org

- Anti-corruption gateway for Europe and Eurasia www.nobribes.org
- Center for Public Integrity. Undersøkelse fra 25 land. www.publicintegrity.org/ga/ii.aspx
- GOPAC – parlamentarikere mot korrupsjon www.parlcent.ca/gopac/index_e.php
- Helsevesen – legemiddelindustrien. www.ama-assn.org/ama/pub/category/5689.html
- Humanitarian Accountability Partnership (HAP) www.hapinternational.org/en
- OECD – anti-corruption website. www.oecd.org/topic/0,2686,en_2649_37447_1_1_1_1_37447,00.html
- Parisdeklarasjonen www.parisdeclaration.org
- Publish What You Pay – kampanjen www.publishwhatyoupay.org
- Transparent Agents and Contracting Entities www.traceinternational.org
- UNICORN – globalt nettverk mot korrupsjon www.againstcorruption.org
- Verdensbankens nettsted om korrupsjon www.worldbank.org/publicsector/anticorrupt/index.cfm

PDF Creator - PDF4Free v2.0 http://www.pdf4free.com